

Hizkuntzen balio ekonomikoaren azterketa konparatiboa: euskara, valentziera eta galiziera

Izaro Navas, Jon Alkorta

Ekonomia eta Enpresa Fakultatea, Sarriko (UPV/EHU)

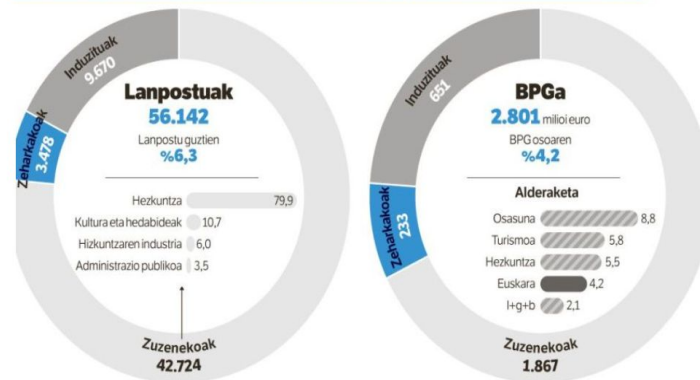
Iruña, 2024ko ekainaren 27a

Sarrera eta motibazioa

Euskararen diru ekarpena EAEn: 56.000 lanpostu eta BPGaren %4,2

Eusko Jaurlaritzak ikerketa egin du euskararen eragin ekonomikoaz. Ekarpenean «adierazgarria» da euskara enplegurako eta aberastasunerako

EUSKARAREN ERAGIN EKONOMIKOA ARABAN, BIZKAIAN ETA GIPUZKOAN

PRIMER ESTUDIO

El impacto económico del valenciano: 2.000 millones y 56.000 empleos

• El castellano y el euskera ya disponen de un informe similar con impactos de 164.000 y 2.800 millones de euros, respectivamente

Presentación del estudio sobre el impacto económico del valenciano (LVD)

Cultura

Canto vale a lingua galega? O impacto directo do idioma na economía do país suma 1.440 millóns de euros

Marcos Pérez Pena @marcosperezpena
venres 6, outubro 2023

De esquerda a dereita, Melchor Fernández, Valentín García, Rosario Álvarez, Håkan Casares e Diana Fernández na presentación do documento de traballo 'O valor económico do galego' © CCG

Sobre el impacto económico del euskera en Navarra

Gráfico de la semana 314

Sarrera eta motibazioa

Taula 0. Hizkuntza bakoitzak sortzen duen enplegu eta BPGaren kopurua autonomia erkidego bakoitzean.

Hizkuntza	Enplegu kopurua	Barne Produktu Gordina (BPG)
Euskara (EAE)	56.142 (% 6,3)	2.801 milioi euro (% 4,2)
Euskara (Nafarroa)	8.265,5 (% 2,93)	390 milioi euro (% 1,97)
Valentziera	56.367 (ia % 3)	2.065 milioi euro (% 2,1)
Galiziera	49.893 (% 4,8)	2.695 milioi euro (% 4,7 BEG)

Iturria: oin-oharrearik ageri diren albisteetatik hartutako datuak.

Hainbat kontzeptu

- **Balio Erantsi Gordina (BEG)**

- Ekoizpen prozesuan produktu edo zerbitzu bati erantsitako balioa adierazten du, beste jarduera ekonomikoei eginiko transakzio ekonomikoak edo tarteko kontsumoak kontuan izan gabe, balorazio ekonomikoa behin baino gehiagotan ez kontabilizatzeko.
- Kapital- eta lan-faktoreek produkzio-prozesuari egiten dioten ekarpena da.

Ekoizpen gordina - bitarteko kontsumoak

- **Barne Produktu Gordina (BPG)**

- Herrialde baten urteko barne jarduera ekonomiko osoa zenbatekoa izan den adierazten du.
- Balio Erantsi Gordinari (BEG) horri produktuen gaineko zerga garbiak gehitu ondoren lortutako kopurua da.

- **Lanpostua**

- Diru-sarrerak sortzen dituen edo soldata edo ordainsari bat jasotzea eragiten duen lan jarduera da.
- Hau da, lanpostua langileak bere lanarekin eta jakintzarekin enplegu-emaileari lana eskaintzen dionean ematen da, enplegu-emailearen mesedetan, soldata bezala ezaguna den ordain ekonomiko baten truke.

Aurrekariak

- Marschak (1965) ekonomiaren kontzeptua hizkuntzaren analisisian txertatzen lehena
- Françoise Grinek (2003) ikerkuntzako lau adar bereizi zituen hizkuntzaren ekonomian
  - Hitzunen diru-sarreretan hizkuntzak duen eragina
  - Hizkuntzaren dinamika, hitzun kopurua, denboran duen joera eta hitzunaren estatus sozial eta politikoa
  - Hizkuntza-politikak eta eleaniztasuna
  - Hizkuntza baten erabileraren eta jarduera ekonomikoaren arteko lotura
    - **Hau da gure ikerketa lanaren eremua**

Aurrekariak

- Euskararen balio eta eragin ekonomikoa:
  - Zendoia (1996): euskara hizpidetzat hartuta hizkuntza minorizatuak eta ekonomia lantzen ditu, elkarguneak eta euskara ekonomikoki aztertzeke hainbat arlo aipatzen ditu. Ikerketa nola egin ere proposatzen du.
  - Zendoia (1998): euskararen egoera eta bilakaera aztertzeke kontsumitzaileen teoriaren ekarpenak baliatzeko proposamena egiten du. François Grinen eredu aipatzen du, arazoak sortzen dituela aitortuz eta egokitzapenak proposatuz.
  - Zendoia (2000): berak proposaturiko metodoan garapen batzuk egin ditu eta euskararen balio ekonomikoaren neurketaren hurbilpen bat egiten du.
    - BPGa Hego Euskal Herrian % 2,5koa dela adierazten du, eta euskararekin lotuta 20.000 lanpostu daudela.

Marko teorikoa eta metodologia

Oinarri harturiko ikerketa-txostenen metodologia:

1. Hizkuntza sektoreak eta azpi-sektoreak definitu.
2. Enpresa, elkarte eta erakundeen gida-zerrenda osatu.
3. Jarduera-adarrak, euskarari inputatu beharreko enpleguaren arabera sailkatu.
4. Sektorekako azterlan eta informazio iturrietako datuen azterketa.
5. Enplegua eta euskarari dagokion ekoizpen balioa ezagutzeko zuzeneko datu bilketa eta inkesta enpresetan.
6. Jarduera-adar bakoitzeko enpleguari aplikatu beharreko euskara-koefizienteak kalkulatu.
7. Euskarari dagokion enplegua kalkulatu.
8. Euskararen balio ekonomikoaren makromagnitude ekonomikoen kalkuluak egin.
9. Euskara-sektoreen zeharkako eragin ekonomikoa neurtu.
10. Eragin induzitua kalkulatu.
11. Euskarak sektore ekonomiko gisa EAEko Barne Produktu Gordinean duen pisua kalkulatu.

Metodologia

1. Lagina mugatu: lurraldeak eta bertako hizkuntzak
2. Aurretiaz egindako ikerketak behatu: euskaran (Nafarroa eta EAE), valentzieran (Valentziako erkidegoa), galiziera (Galizia).
3. Ikerketa-txostenetan zer den konparagarri aztertu
4. Sektoreak definitu: hizkuntzaren industria, kultura eta hedabideen industria, hezkuntzaren industria, administrazio publikoa.
5. Bi teknika:
  - Taula orokorrenetatik zehatzenetara: lehen ikerketa-galderak (lau sektore ekonomikoak)
  - Datuen moldaketa: azken ikerketa galderak (sektore publikoa eta pribatua, eta balio erantsi gordina lanpostuko)
    - Gehiengoaren irizpidea.
    - Ez kontabilizatzea.
6. Kasu batzuetan, daturik ez. Bere horretan utzi.
7. Berdintasun eta ezberdintasunen arrazoiak gizartean edo hizkuntzen egoera soziolinguistikoan identifikatu.

Emaitza orokorrak

Taula 1. Autonomia erkidegoetako hizkuntzen industrietako enpleguaren eta BEGaren barne banaketaren alderaketa.

Sektoreak	Enplegua %				BEG %			
	Euskara EAE	Valentziera	Galiziera	Euskara Nafarroa	Euskara EAE	Valentziera	Galiziera	Euskara Nafarroa
Kultura eta hedabideen industria	10,6	5,7	26,4	9,5	12,22	5,67	13,86	7,4
Hizkuntzaren industria	5,9	0,7	0,5	4	5,74	0,55	0,58	3,84
Hezkuntza eta unibertsitate arloko jarduerak	79,9	88,6	68,2	83,7	75,74	91,16	78,36	83,57
Administrazio publikoa	3,5	1,3	4,9	2,8	6,3	2,62	7,2	5,19

Iturria: Elaborazio propioa.

1. Hizkuntzaren industria

Taula 2. Hizkuntzaren industriako enpleguaren eta BEGaren banaketa, ehunekoetan, hiru hizkuntzetan.

Azpi-sektorea	Euskara (EAE)		Euskara (Nafarroa)		Valentziera		Galiziera	
	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %
Irakaskuntza	65,5	64,37	80,08	-	17,8	19,24	12,45	10,95
Itzulpengintza	19,1	16,52	7,46	-	69,3	54,86	53,3	57,9
Akademia/aholkularitza	9,7	10,27	2,19	-			12,45	10,95
Corpusa eta zabalketa	1,7	1,68	1,06	-	11,3	24,03	18,3	16,6
Hizkuntza teknologiak	3,9	7,16	9,21	-	1,6	1,87	3,5	3,3

Iturria: elaborazio propioa.

2. Kultura eta hedabideen industria

Taula 3. Kultura eta hedabideen industriako enpleguaren eta BEGaren banaketa, ehunekoetan, hiru hizkuntzetan.

Azpi-sektorea	Euskara EAE		Euskara Nafarroa		Valentziera		Galiziera	
	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %
Liburugintza	10,7	8,74	10,13	-	8,9	10,69	23,4	32
Musikaren industria	1,3	0,97	-	-	0,2	0,22	-	-
Ikus-entzunezkoak	12,0	13,14	4,67	-	2,8	3,72	-	-
Arte eszenikoak	3,6	3,42	6,05	-	17,4	11,72	44,55	41,76
Kultur sortzaileak	13,5	10,16	7,98	-	8,6	5,73	-	-
Bertsolaritza	1,8	1,88	1,86	-	-	-	-	-
Hedabideak	20,2	25,74	35,4	-	21,6	28,4	14,36	12,87
Hizkuntza sustatzeko elkarteak	4,5	5,32	-	-	1,5	2,1	-	-
Bestelako arlo eta elkarteak	32,3	30,63	33,91	-	39	37,42	17,69	13,37

Iturria: elaborazio propioa.

3. Hezkuntzaren industria

Taula 4. Hezkuntzako enpleguaren eta BEGaren banaketa, ehunekotan, hiru hizkuntzetan.

Azpi-sektorea	Euskara (EAE)		Valentziera		Galiziera		Euskara (Nafarroa)	
	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %	Lanpostua %	BEG %
Haur eta Lehen Hezkuntza	58,07	58,07	93,28 Ez unib.	91,86 Ez unib.	92,75 Ez unib.	92,31 Ez unib.	94,02	94,02
Bigarren Hezkuntza	32,69	32,69						
Unibertsitateko Hezkuntza	8,79	8,79	6,70	8,12	7,25	7,69	5,17	5,17
Hezkuntza alorreko bestelako elkarte eta erakundeak	0,45	0,45	0,02	0,02	-	-	0,81	0,81

Iturria: elaborazio propioa.

4. Administrazio publikoa

Taula 5. Autonomia erkidegoetako administrazio publikoetako enpleguaren eta BEGren barne banaketaren alderaketa, hiru hizkuntzetan, lau lurraldeetan.

Azpi-sektorea	Euskara EAE		Valentziera		Galiziera		Euskara Nafarroa	
	Enplegua %	BEG %	Enplegua %	BEG %	Enplegua %	BEG %	Enplegua %	BEG %
Herri administrazioetako hizkuntza arloko baliabideak	47,4	43,85	53,92	43,61	7,5	7,4	56,52	53,35
Herri administrazioen eta menpeko erakunde autonomoen kultura arloetako baliabideak	52,6	56,15	46,08	56,39	92,5	92,6	43,48	46,65

Iturria: elaborazio propioa.

5. Sektore publikoa eta pribatua

Taula 6. Enpleguaren banaketa ehunekotan sektore publiko eta pribatuaren artean, hizkuntzen eta lurraldeen arabera.

	SEKTOREA 1: Hizkuntzaren industria		SEKTOREA 2: Kultura eta hedabideen industria		SEKTOREA 3: Hezkuntza eta unibertsitate arloko jarduerak		SEKTOREA 4: Administrazio publikoa		Guztira	
	Pub %	Prib %	Pub %	Prib %	Pub %	Prib %	Pub %	Prib %	Pub %	Prib %
Euskara EAEn	25,54	74,46	1,75	98,25	53,45	46,55	100	0	48,28	51,72
Euskara Nafarroan	26,77	73,23	0	100	65,53	34,47	100	0	58,76	41,24
Valentziera	25,9	74,1	17,23	82,77	99,55	0,45	100	0	91,33	8,67
Galiziera	10,2	89,8	6,33	93,67	79,6	20,4	100	0	65,14	34,86

Iturria: elaborazio propioa.

6. Balio erantsi gordina lanpostuko

Taula 7. Hizkuntza bakoitzean sektore bakoitzeko lanpostu bakoitzak sortzen duen balio erantsi gordina milaka eurotan.

Hizkuntza-sektoreak	Euskara (EAE)	Valentziera	Galiziera	Euskara (Nafarroa)
Hizkuntzaren industria	42,21	29,10	55,34	39,94
Kultura eta hedabideen industria	54,04	22,31	34,48	32,51
Hezkuntza eta unibertsitate arloko jarduerak	41,46	38,12	55,16	41,46
Administrazio publikoa	41,46	54,04	69,26	76,41
Guztira	46,06	36,86	51,62	41,54

Iturria: elaborazio propioa.

Ondorioak eta etorkizuneko lanak

- **Hizkuntzaren industriak**, euskarari, EAEn eta Nafarroan, garrantzia handiagoa euskaltegiengatik.
- **Kultura eta hedabideen industriak**, galiziera, arte eszeniko eta ikus-entzunezkoengatik.
- **Hezkuntzan**, hiru hizkuntzak antzeko eta Haur, Lehen eta Bigarren Hezkuntzak dute pisu gehien.
- **Administrazio publikoan**, galiziera, nagusi, kultura arloak hizkuntzaren arloak baino pisu handiagoa duelako.
- **Sektore publiko eta pribatuan**, euskara beste hizkuntzetatik ezberdin. Sektore pribatua erdia baino gehiago da EAEn, eta Nafarroan ia ere bai.
  - Atzean militantzia bolondres lanaz sortutako lanpostuak eta BEGa leudeke.
- **Lanpostuko BEGari** dagokionez, aipatzekoak EAEn euskarazko komunikabideek eta Nafarroan euskarari loturiko administrazio publikoko lanpostuek sortzen dutena.
- Interesgarria litzateke, etorkizunean, **Ipar Euskal Herriko egoera aztertzea**, Seaskako ikastolek sortzen duten lanpostu eta balio erantsi gordina behatuz.

Bibliografia

- Grin, F. (2003). Language planning and economics. *Current issues in language planning*, 4(1), 1-66.
- Zendoia, J. M. (1996). Hizkuntza minorizatuak eta ekonomia: euskararen kasua. *Revista de dirección y administración de empresas / Enpresen zuzendaritza eta administraziorako aldizkaria*, (4), 5-18.
- Zendoia, J. M. (1998). Kontsumitzailearen teoriaren ekarpenak hizkuntza gutxituen erabilpena aztertzeko. *Revista de Dirección y Administración de Empresas / Enpresen Zuzendaritza eta Administrazio Aldizkaria*, (7) : 171-186.
- Zendoia, J. M. (2000). Euskara, sektore ekonomiko gisa... edo euskararen balio ekonomikoa. *Eleria: Euskal Herriko legegarien aldizkaria*, (5), 171-175.